

Udmøntning af globaliseringspulje 2010 – 2012

- 10 konkrete forslag fra KL

Forord

Med aftale om ”Fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden” fra 2006 ønskede regeringen sammen med S, RV og DF at prioritere to centrale uddannelsespolitiske målsætninger. Den ene var, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse og den anden, at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse.

Det er målsætninger, som både den nuværende og tidligere regeringer har haft som pejlemærker i den uddannelsespolitiske indsats.

Men på trods af flere års indsatser er resultaterne begrænsede. For begge målsætninger er der i forhold til 2006 sket et mindre fald i andelen af unge, der fuldfører henholdsvis en ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Konsekvensen har gennem de senere år været tydelig i form af vigende søgning til flere af velfærdsuddannelserne – lærere, sygeplejersker m.fl. med tiltagende risiko for mangel på blandt andet lærere. Den udvikling skal vendes.

KL finder derfor behov for, at kursen justeres med nye og mere målrettede initiativer, der kan vende udviklingen.

Med dette udspil peger KL derfor på en række konkrete forslag og opfordrer til, at disse kan blive omfattet af en ny aftale om ud-møntning af globaliseringspuljen for 2010-2012.

København, August 2009

Erik Fabrin

Formand

/

Peter Gorm Hansen

Adm. direktør

Udfordringen

Det er Globaliseringsstrategiens formål at medvirke til at gøre Danmark til et førende vækst-, viden og iværksættersamfund. Det skal ske gennem en styrket forsknings- og uddannelsesindsats, jf. Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden (2006).

Globaliseringspuljen 2007-2012

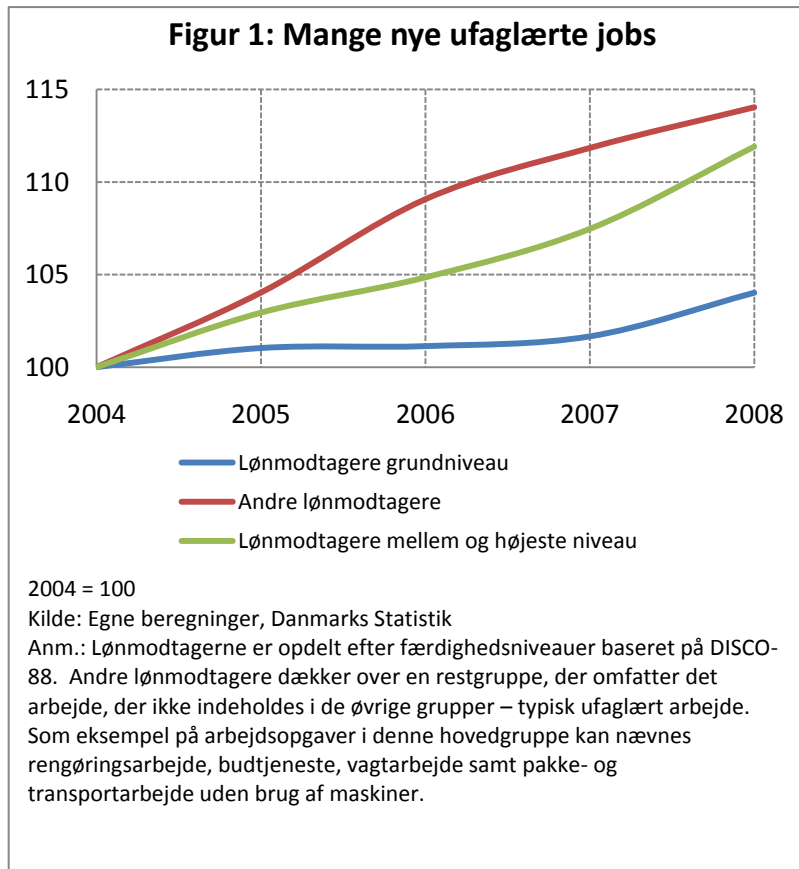
Der blev afsat en pulje på 39 mia.kr. i til udmøntning i perioden 2007-2012, og følgende overordnede mål prioriteres:

- **De offentlige forskningsbevillinger øges, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP.**
- **Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010, og mindst 95 pct. i 2015.**
- **Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015 samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.**
- **Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.**
- **Voksen- og efteruddannelsen skal styrkes, herunder gennem et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2.000 flere voksenlærlinge samt en pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelsesaktivitet.**

Fra ”Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen” (2006) indgået mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre.

I forhold til to af de centrale uddannelsespolitiske målsætninger kan det foreløbigt konstateres, at globaliseringsinitiativerne ikke har haft tilstrækkelig effekt.

I 2007 forventes 84 pct. at fuldføre mindst en ungdomsuddannelse og 45 pct. en videregående uddannelse, jf. Undervisningsministeriet (2009). For begge målsætninger et mindre fald i forhold 2006. Denne udvikling kan have sammenhæng med den gode beskæftigelsessituation, herunder mange nye ufaglærte jobs, som for nogle unge har betydet et fravalg af uddannelse. I perioden 2004-2008 har der således været en relativ større vækst i antallet af jobs, der ingen uddannelseskvalifikationer kræver i forhold til job, der forudsætter færdigheder på grundniveau.

Færre uddannelsesaftaler og stigende ungdomsledighed

Med vendingen i dansk økonomi risikerer den svagt faldende tendens at blive forværret, men nu trukket ned af faldende efterspørgsel efter arbejdskraft. Der er indgået 10.259 uddannelsesaftaler i perioden 1. januar til 31. maj 2009. Det er et fald på 30 % i forhold til samme periode sidste år, og konsekvensen er tydelig i form af stigende ungdomsledighed. Faldet har været særlig stort inden for bygge- og anlæg og på det merkantile område.

Faldet afspejler afmatningen i dansk økonomi, og der er som konsekvens blandt andet indgået en aftale om øget brug af skolepraktikordningen, som er i vækst.

På det offentlige område oprettes der i medfør af trepartsaftalerne fra juni/juli 2007 henholdsvis 1100 ekstra elevpladser om året på social- og sundhedsuddannelserne (sosu) og 1000 pladser ekstra på den pædagogiske assistentuddannelse fra 2008. Regeringen og KL vil på denne baggrund i det tidlige efterår drøfte en plan for at øge antallet af praktikpladser. Det vil – afhængigt af udfaldet af drøftelserne – kunne afføde et yderligere finansieringsbehov for kommunerne i 2010.

Andelen af unge (16-24 år) fuldtidsledige i pct. af arbejdsstyrken er næsten fordoblet fra juni 2007 til juni 2009 fra 1,4 pct. til 2,7 pct., jf. Danmarks Statistik. Og på blot et år er andelen af unge (16-24 år) på kontant- og starthjælp steget med knap 50 pct.

Udviklingen skal vendes, og bekæmpelse af den stigende ungdomsledighed bør være et styrende hensyn i prioriteringen af midlerne fra globaliseringspuljen i 2010 og frem.

Der er allerede igangsat en række initiativer fra globaliseringspuljen, som kan være en mulig forklaring på, at der på trods udviklingen beskrevet ovenfor også er positivt nyt at spore. Det gælder fx

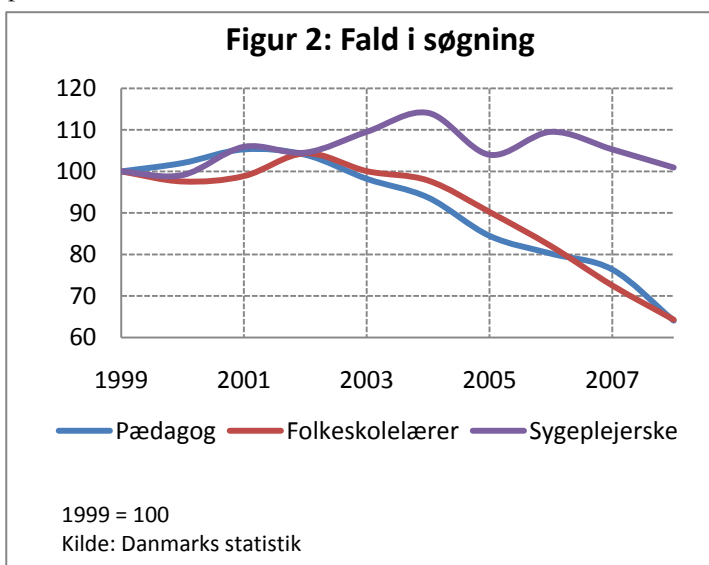
tendensen til et lavere frafald på erhvervsuddannelsernes grundforløb i 2008.

Men det stærke fokus 95 pct. målsætningen bør ikke stå alene. Der bør samtidig fortsat sikres en høj arbejdsmarkedstilknytning – med eller uden ungdomsuddannelse. Med den nuværende uddannelsesadfærd blandt unge udmærker Danmark sig således ved gennem lang tid at have været blandt de lande med den laveste ungdomsledighed blandt 15-24-årige inden for OECD-området, og således modelland for mange EU-lande.

... men ledige studiepladser og mangel på velfærdsuddannede

Det er et paradoks, at mens et stigende antal unge forgæves leder efter en praktikplads på erhvervsuddannelserne, så har der i en år-række været flere ledige studiepladser på fx læreruddannelsen. Et område, hvor der kan forventes en betydelig og tiltagende arbejdskraftmangel. I 2015 ventes der at mangle ca. 3.500 lærere i folkeskolen, jf. UNI-C (2007).

Det er situationen efter flere års fald i søgningen til en række af velfærdsuddannelserne. Et fald der dog med søgningen i år synes at være bremsset. Således har der været en vækst i 1. prioritetsansøgere (kvote 1+ 2) på mellem 20 og 30 pct. på flere af de store professionsbacheloruddannelser.

Afhjælpning af dette *balanceproblem* i de unges søgemønster bør efter KL's opfattelse være et vigtigt politisk afsæt for forhandlingerne om globaliseringspuljen i dette efterår. At sikre tilstrækkelig personaleforsyning til velfærdssamfundets kerneopgaver bør være ét af de styrende hensyn i prioriteringen af uddannelsesøkonomien.

Et centralt prioritetsområde bør derfor være at styrke professionsbacheloruddannelserne attraktivitet for unge uddannelsessøgende.

Det skal være et langt mere attraktivt at vælge en professionsbachelor. For den unge, der står foran at skulle vælge en videregående uddannelse, skal professionshøjskolernes uddannelser være et ligeså attraktivt studievalg som universitetsuddannelserne. Sådan er det ikke i dag. Det billede skal ændres. Sker det, kan man også undgå mange omvalg, hvor mange frafaldne universitetsstuderende først efterfølgende påbegynder en professionsbacheloruddannelse.

Skal professionshøjskolerne kunne stå sig i konkurrencen med universiteterne, er der behov for at understøtte professionsbacheloruddannelsernes attraktivitet ved at styrke uddannelsernes praksisnære og udviklingsbaserede profil.

Hvis regeringens ambitioner med dannelsen af professionshøjskolerne, herunder skolernes lovfæstede udviklingsopgave er intakte, bør dette også afspejles i en tilsvarende økonomisk prioritering af opgaven. Den har indtil videre været forholdsvis beskedent.

Nye strategiske hovedspor

Meget tyder på, at de mange globaliseringsinitiativer ikke er tilstrækkelige. Derfor bør den hidtidige strategi justeres og suppleres

af nye initiativer, herunder villighed til at afprøve helt nye løsninger når det eksempelvis gælder 95 pct. målsætningen.

Denne målsætning bør fortsat stå centralt parallelt med en styrket indsats for at få flere uddannelsessøgende til at vælge professionsbacheloruddannelserne.

En opdateret globaliseringsstrategi 2010 bør derfor have to strategiske hovedspor:

- **udvikle attraktive uddannelser gennem opbygning af stærke faglige udviklingsmiljøer på professionshøjskolerne**
- **ny og mere målrettet indsats i forhold til få flere unge til at gennemføre ungdomsuddannelse**

KL foreslår, at strategiskiftet sker med udgangspunkt i følgende 10 -punkts plan:

- *at den starthjælp, som videncentrene på professionshøjskolerne fik i perioden 2004-2007 (og som ophører med udgangen af 2009) erstattes af en mere fast udviklingsbevilling, der kan sikre en højere grad af finansiell stabilitet bag professionshøjskolernes lovfæstede udviklingsopgave. En sådan basisbevilling kan med fordel suppleres med finansiering gennem indtægtsdækket virksomhed*
- *at der oprettes et kvalitetssikringsystem, der løbende vurderer kvaliteten og anvendelsesværdien af videncentrenes udviklingsviden*
- *at der afsættes midler til at udvikle korte målrettede efter- og videreuddannelsesforløb for lærere i folkeskolen med henblik på at sikre denne gruppe formel kompetence til at medvirke til undervisningen af lærerstuderende*
- *at taxametersystemet ændres på erhvervsskoleområdet med henblik på at yde uddannelsessvage områder øgede driftstilskud i form af et tillægstaxameter samtidig med at det undersøges, om skolerne har et*

tilstrækkeligt incitament til at sikre, at de unge ikke falder fra uddannelserne

- *at der gennemføres et omfattende forsøgs- og udviklingsprogram i forhold til at tilrettelægge erhvervsuddannelser på en ny måde, hvor job og uddannelse samtænkes med vekseluddannelsesprincippet som en fortsat bærende grundsten*
- *at der afsættes midler til forsøgsprojekter med det formål at styrke samarbejdet mellem kommuner og ungdomsuddannelsesinstitutioner om unge med personlige, faglige og sociale problemer, herunder også unge ledige kontanthjælpsmodtagere*
- *at der dannes et formidlingskonsortium, som kan hjælpe med at bringe viden fra forskning ind i skolens praksis*
- *at der gives dispensation til at undervise i engelsk i 1. klasse, og at der kan undervises på engelsk i op til halvdelen af tiden i klasser i overbygningen.*
- *at der afsættes midler til at efteruddanne lærere, så de kan undervise i engelsk fra 1. klasse og til at udarbejde undervisningsmateriale til engelskundervisning i de mindste klasser*
- *at der afsættes midler til en massiv indsats for fremme af en it-baseret undervisningskultur i folkeskolen.*

Udvikle attraktive uddannelser på professionshøjskolerne

Skabe stærke faglige udviklingsmiljøer

Visionen skal være at udvikle attraktive professionsbacheloruddannelser, der med en stærk udviklingsbaseret faglighed tilfører velfærdsområderne en innovationskraft, så kvalitet og omkostningseffektivitet i den kommunale opgaveløsning kan øges. Fx skal nyuddannede lærere mestre kendskab til og kunne anvende fx effektive læsemetoder og bære en sådan relevant og brugbar viden direkte ind i folkeskolen.

Det skal ske gennem udvikling af stærke faglige udviklingsmiljøer på professionshøjskolerne.

Over en 4-årig periode har der været afsat en særlig pulje på finansloven på 40-45 mio. kr. årligt til udvikling af regionale videncentre. Formålet med puljen var at tilskynde til etablering af videncentre med spidskompetencer inden for særlige områder, der er højt prioriteret og med krav om medfinansiering. Midlerne blev finansieret gennem en tilsvarende reduktion af statens taxametertilskud til en række efter- og videreuddannelser, og indebar derfor ikke nye udgifter for staten.

Der var således alene tale om at yde videncentrene starthjælp med henblik på, at disse kunne blive selvfinansierende. Men mange videncentre har kun begrænsede muligheder for at opnå en tilstrækkelig ekstern finansiering, der kan fastholde og videreudvikle kvaliteten af regionale og landsdækkende videncentre.

Det foreslås derfor,

- *at den starthjælp, som videncentrene fik i perioden 2006-2010, erstattes af en mere fast udviklingsbevilling, der kan sikre en højere*

grad af finansiel stabilitet bag professionshøjskolernes løvfæstede udviklingsopgave. En sådan basisbevilling kan med fordel suppleres med finansiering gennem indtægtsdækket virksomhed.

Det er i den sammenhæng helt afgørende at forstå, at udviklingsfunktionen handler om mere end blot videncentrene. Det er i høj grad et spørgsmål om professionshøjskolernes forståelse af egen identitet som et videnshus, hvor produktion af og konkret praktisk anvendelse af udviklingsviden antager mange former.

En fast basisbevilling vil gøre det muligt politisk at prioritere en grundudviklingsindsats i lighed med universiteternes grundforskning. Ud fra en samfundsøkonomisk betragtning bør denne indsats med fordel prioriteres, så der skabes sammenhæng i indsatsen med opbygning af et mindre antal specialiserede videnscentre, der kan indgå som del af større sammenhængende vidensmiljøer. Fx er det vigtigt, at det Nationale Videnscenter for Læsning knyttes sammen med forskningsmiljøer på området, hvilket ikke sker i dag.

Med en fast tilførsel af midler til at understøtte udviklingsopgaven bør følge en række krav til opgaveløsningen. For det første må der formuleres en række kvalitetskrav i form af validering af udviklingsviden – hvornår er denne viden gyldig (i egentlig videnskabelig forstand) og kan anvendes af praksis med sikkerhed for effekten?

Det foreslås derfor,

- *at der oprettes et kvalitetssikringsystem, der løbende vurderer kvaliteten og anvendelsesværdien af videncentrenes udviklingsviden.*

For det andet – i forlængelse heraf – må følge et generelt krav om, at udviklingsindsatsen sker med en tilstrækkelig grad af inddragelse af relevante forsknings- og praksisfelter.

OECD har tidligere peget på behovet for en højere grad af samordning af forsknings- og udviklingsindsatsen i Danmark, og det er derfor helt afgørende, at forsknings- og udviklingsaktiviteter knyttes bedre sammen. Det forudsætter ikke blot bedre koordination, men også, at professionshøjskolesektoren med dens særlige ansvar for udviklingsdelen får mulighed for at løfte dette ansvar og være en attraktiv samarbejdspartner i forhold til universiteterne. Og i en samarbejdsmodel, hvor universiteterne har ansvaret for forskning, og professionshøjskolerne har ansvaret for udviklingsdelen.

Det må således være et selvfølgeligt krav, at Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU) samarbejder med professionshøjskolerne om forsknings- og udviklingsopgaver på det pædagogiske område.

Den manglende sammenhæng i forsknings- og udviklingsindsatsen er til dels resultatet af en uhensigtsmæssig ressortopdeling med Ministeriet for Videnskab Teknologi og Udvikling som ansvarlig for de lange videregående kandidatuddannelser og forskningen på universiteterne på den ene side og Undervisningsministeriet som ansvarlig for øvrige uddannelser på den anden side.

Men forsknings- og udviklingsaktiviteterne skal samtidig tilrettelægges i tæt direkte dialog med de praksisfelter, som indsatserne er rettet mod. Det er en afgørende forudsætning for relevans og anvendelighed af indsatsen. Det vil samtidig give mulighed for at integrere nyttig praksisviden, og bygge på en anerkendelse af, at praksis ofte videns- og udviklingsmæssigt ikke blot er i front, men ofte foran vidensmiljøerne.

Og endeligt – hvis visionen skal realiseres – så skal forsknings- og udviklingsprojekter forpligtes på at have et direkte gennemslag i forhold til professionshøjskolernes undervisning. Det kan ske på

flere måder. Fx kan de studerende direkte indgå som del af disse projekter. Det væsentlige er, at viden om nye metoder, behandlinger, tilbud og indsatser mv. forankres i uddannelserne med det mål for øje at sikre *udviklingsbaseret undervisning*.

Først i dette øjeblik vil der være skabt egentlige udviklingsbaserede undervisningsmiljøer, hvor udviklingsbaseret bliver det centrale redskab til at sikre en løbende praksisorienteret fornyelse af uddannelserne.

KL udarbejdede i april 2009 i fællesskab med Danske Regioner, FTF og Professionshøjskolernes Rektorkollegium oplægget ”*National Strategi for velfærdsuddannelserne*”. Oplægget indeholder en række forslag til, hvordan rekrutteringen til velfærdsuddannelserne kan styrkes.

Eet af forslagene består netop i at styrke uddannelsernes udviklingsbaseret blandt andet gennem professionshøjskolernes videncentre.

I sammenhæng med en markant prioritering af professionshøjskolernes udviklingsmiljø kan uddannelsernes attraktivitet støttes gennem en række øvrige initiativer, der alle har til formål at styrke uddannelsernes kvalitet og særlige profil som praksisnære og udviklingsbaserede professionsuddannelser.

Den praksisnære profil understøttes først og fremmest af et vel-fungerende samspil mellem teori og praksis. Et samspil, der langt fra fungerer tilfredsstillende, jf. AKF (2009).

Dobbeltlektorater

Mange undervisere på professionshøjskolernes har et mangelfuldt kendskab til praksis. Fx er langt de fleste undervisere på læreruddannelser magisteruddannede, og har således til forskel fra tidlige-

re ingen praktisk baggrund i folkeskolen. Tidligere var underviserne typisk læreruddannede. Det indebærer selsagt et ringe kendskab til folkeskolen og manglende indsigt i og praktisk erfaring med undervisningsdidaktik i forhold til elever i folkeskolen mv.

Årsagen hertil er, at undervisningen skal varetages af personer, der er uddannet på et højere formelt niveau end det niveau, der undervises på.

Modsat fx på sygeplejerskeuddannelsen, hvor der er tradition for, at mange undervisere har en baggrund som sygeplejerske. Det giver helt andre forudsætninger for at gennemføre praksisforankret undervisning.

En væsentlig vej til at styrke uddannelsernes samspil med praksis kan således ske ved at sikre lærere og pædagoger m.fl. mulighed for at medvirke i undervisningen af de studerende. Det kan konkret ske gennem brug af dobbeltlektorater/dobbeltstillinger. Med dobbeltlektorater menes typer af ansættelser, hvor personen arbejder såvel i kommunen som underviser på en professionshøjskole.

KL foreslår på den baggrund,

- *at der afsættes midler til at udvikle og gennemføre korte målrettede efter- og videreuddannelsesforløb for lærere i folkeskolen med henblik på at sikre denne gruppe formel kompetence til at medvirke til undervisningen af lærerstuderende.*

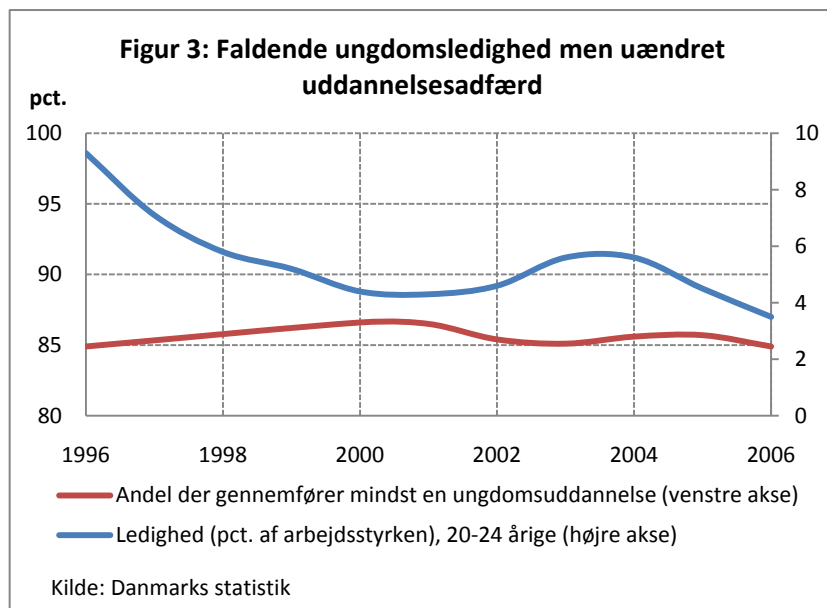
En styrket ungeindsats

Den stigende ungdomsledighed risikerer at sætte Danmarks position som foregangsland på ungeområdet over styr.

Danmark har gennem en årrække haft den laveste ledighed blandt unge inden for OECD området. Det er resultatet af flere politikker – men navnlig bør ungeindsatsen fra 1996 fremhæves. Den inddelbar, at unge dagpengeberettigede under 25 år blev stillet over for at vælge mellem enten at finde et job, påbegynde en uddannelse på 50 pct. af dagpengeniveau eller få reduceret kontanthjælpen. Dermed blev der indført et væsentligt incitament til at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse.

I samme periode har der været et betydeligt fokus på 95 pct. målsætningen – men uden markante resultater. De sidste 15 år har andelen, der mindst gennemfører en ungdomsuddannelse således ligget forholdsvis stabilt på knap 85 pct., jf. Undervisningsministeriet (2009). Én af hovedårsagerne er det store frafald på erhvervsuddannelserne – det er således ikke fordi, de unge ikke påbegynder en ungdomsuddannelse efter folkeskolen (det gør 95 pct.), men fordi, de unge falder fra.

Men – og på trods af en uændret uddannelsesadfærd siden 1994 – faldt ledigheden blandt unge markant i samme periode, mens den forblev høj i mange andre lande. Blandt de 20-24-årige faldt ledigheden (i forhold til arbejdsstyrken) fra 9,3 pct. i 1996 til 3,5 pct. i 2006, jf. Danmarks Statistik. Også blandt de 18-19-årige var der et fald.

Det har således været muligt at sikre en høj arbejdsmarkedstilknytning også for unge. Årsagen er formentlig, at der trods vækst i den relative efterspørgsel efter mere uddannet arbejdskraft fortsat er et forholdsvis stort ufaglært arbejdsmarked i Danmark. Ca. ¼ af de beskæftigede er således ufaglærte.

I bekæmpelsen af den stigende ungeledighed er det således helt afgørende at holde fast i, at en effektiv arbejdsmarkedspolitik er mindst lige så vigtigt et redskab som at sikre, at alle gennemfører en ungdomsuddannelse.

Nytænkning af ungeindsatsen

Mange nye tiltag er gennemført i løbet af de seneste år med henblik på at komme nærmere 95 pct. målsætningen. Endnu er det for tidligt at vurdere effekten af de mange centrale og lokale initiativer. Derfor er det vigtigt nøje at overveje nye tiltag, førend de sættes i værk. Både med henblik på trængslen af tiltag og med henblik på at høste de eksisterende erfaringer, bl.a. i kommunerne.

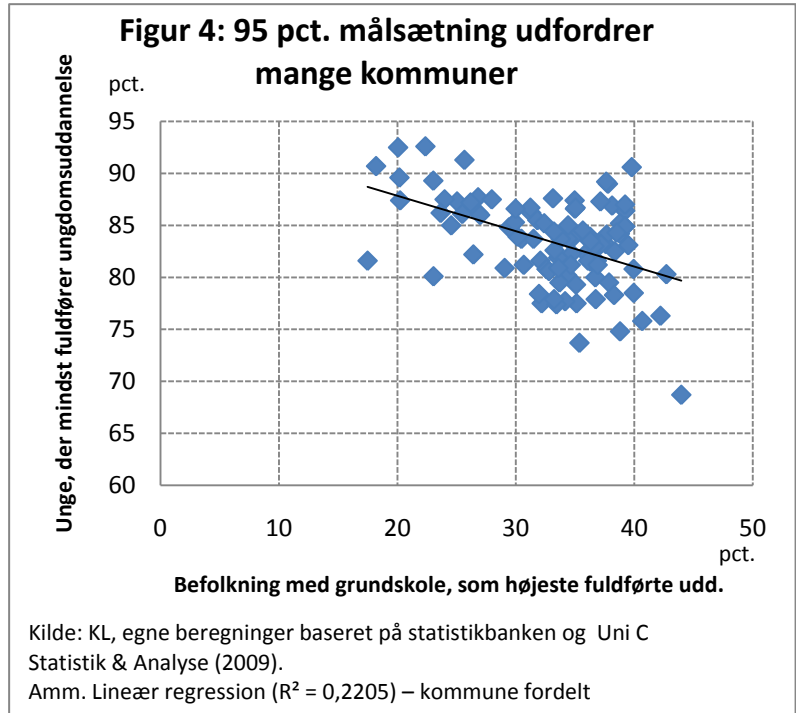
En nytænkning set i lyset af udmøntningen af globaliseringsmidlerne kan tage udgangspunkt i frafaldet på navnlig erhvervsuddannelserne. Årsagerne er formentlig flere. Én af årsagerne kan være, at de unge efter folkeskolen ikke har tilstrækkelige forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse på grund af fx manglende læsekundskaber. Her er en styrket indsats i folkeskolen en del af løsningen.

Men der er også andre forklaringer på frafaldet som knytter sig til erhvervsskolerne og til de unge.

Målrættede taxametertilskud til uddannelsessvage

Der er stor geografisk variation i uddannelsesadfærden som et resultat af stor socio-økonomisk variation, herunder fx andelen af to-sprogede. Skoler i områder med et relativt lavt uddannelsesniveau står derfor over for en større og vanskeligere opgave i forhold til 95 pct. målsætningen.

Hvor 92,6 pct. kan forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse i Allerød Kommune, er den tilsvarende andel i Brøndby Kommune 74,8 pct. Der er en klar sammenhæng med befolkningens uddannelsesniveau. Hvor 22,8 pct. af de 15-69-årige i Allerød Kommune har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, er den samme andel i Brøndby Kommune 40,3 pct., jf. figur x.

Med den nuværende finansieringsmodel på uddannelsesområdet (aktivitetsafhængige taxametertilskud) ydes erhvervsskolerne ensartede tilskud uanset befolkningsgrundlag. En sådan direkte aktivitetsstyring af udgiftsniveauet har mange fordele. Men finansieringssystemet tager ikke hensyn til, at der er områder med mindre ressourcestærke unge, der kræver langt mere støtte og vejledning, hvis de skal fastholdes i et uddannelsesforløb.

KL foreslår derfor,

- *at taxametersystemet ændres på erhvervsskoleområdet med henblik på at yde skoler med mange uddannelses svage elever øgede driftstilskud i form af et tillægstaxameter samtidig med at det undersøges, om skolerne har et tilstrækkeligt incitament til at sikre, at de unge ikke falder fra uddannelserne.*

Nye veje i erhvervsuddannelsessystemet

Flere nye tiltag på erhvervsuddannelsesområdet har været igangsat i forhold til at fremme uddannelsesadfærden. Fx brobygningsforløb, mentorordninger, diverse præmieringsordninger, trindeling af erhvervsuddannelser, indførelse af ny mesterlære m.v. Og senest i juni 2009 aftale om finansieringsomlægning af EGU og udvidet brug af skolepraktikordningen. Det er gode initiativer, som dog grundet den relativt korte tid, de har virket, endnu ikke kan forventes at have vist deres effekt.

Et væsentligt område er de skoletrætte unge, som ikke trives med udsigten til 12-13 års skolegang. Udsigten til at fortsætte i uddannelsessystemet umiddelbart efter folkeskolen er ikke et attraktivt valg. Disse unge foretrækker i stedet et skifte til arbejdsmarkedet. Det bør lede til overvejelser om, hvorvidt der kan udvikles nye måder at kombinere job og uddannelse på snarere end at insistere på, at de unge skal fortsætte i et traditionelt uddannelsesspor efter folkeskolen.

Løsningen kan være at åbne veje til at kombinere job og uddannelse på nye måder, hvor hele eller dele af en erhvervskompetencegivende uddannelse kan gennemføres sideløbende med, at den unge er beskæftiget på almindelige vilkår (ikke støttet beskæftigelse) – et nyt type mesterlæreforløb? Kan der fx udvikles forløb målrettet unge, hvor den unge kan være på arbejdsmarkedet fire af ugens fem dage, og være på skole den sidste dag? Det er en tilgang til ungdomsuddannelse, som kendes fra Horsens Kommune under navnet ”Job med uddannelsesperspektiv”.

KL foreslår derfor,

- *at der gennemføres et omfattende forsøgs- og udviklingsprogram i forhold til at tilrettelægge erhvervsuddannelser på en ny måde, hvor job og uddannelse samtænkes med vekseldannelsesprincippet som en fortsat bærende grundsten*

Styrket samarbejde mellem kommuner og erhvervsskoler

På trods af adskillige lovændringer gennem de senere år er det ikke lykkedes at skabe det tætte samarbejde mellem kommuner og erhvervsskoler, som særligt svage unge har gavn af. I lovgivningsprocessen har fokus ligget på det kommunale system for sig og erhvervsuddannelsessystemet for sig.

Erfaringerne fra partnerskabsprojektet ”Ungdomsuddannelse til alle” mellem KL, Undervisningsministeriet og 42 kommuner viser, at det er nyttigt for de unge, hvis kommunen og erhvervsskolen samarbejder om fx mentorordninger, psykologbistand, lektiehjælp, ungdomsbolig m.v.

Et tæt samarbejde mellem erhvervsskoler og kommuner kan sikre, at de svagere unge inkluderes i det normale uddannelsessystem. Det er den vej rigtige vej at gå - i stedet for de forslag, som LO, DA og andre erhvervsorganisationer har peget på, som vil føre til en øget udskillelse af unge fra erhvervsuddannelsessystemet.

De seneste års regelændringer har ikke i tilstrækkelig grad understøttet det tætte samarbejde. Fx findes der i dag både en mentorordning for de unge i kommunen og på erhvervsskolen – frem for blot én sammenhængende ordning. Dermed risikerer de unge at skulle skifte mentor netop i overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelsen. Mentorordningerne tager med andre ord mere udgangspunkt i systemernes præmisser og ministeriernes ressortfordelinger end de unges behov.

KL foreslår derfor,

- *at der afsættes midler til at styrke samarbejdet mellem kommuner og ungdomsuddannelsesinstitutioner omkring unge med personlige, fag-*

lige og sociale problemer, herunder også unge ledige kontanthjælpsmodtagere.

En styrket indsats i folkeskolen

Etablering af et formidlingskonsortium

Med aftalen om anvendelsen af uforbrugte globaliseringsmidler fra efteråret 2008 blev det aftalt at iværksætte en række initiativer rettet mod folkeskolen. Det handlede blandt andet om turbodansk, forsøg med undervisningsassistenter m.fl.

Men der kan gøres mere for at folkeskolen lever op til de krav, som globaliseringens tidsalder stiller og for at nå 95 pct. målsætningen.

KL har tidligere peget på behovet for en generel styrkelse og målretning af den pædagogiske forskning, herunder at der sker den nødvendige formidling af forskningsresultater ud i folkeskolens praksis. Der er da også sket en række forbedringer på området med etableringen af Center for Grundskoleforskning (under DPU), Clearinghouse mv.

Men der mangler et effektivt system til at formidle forskningsresultater, så de bliver anvendt af lærere og pædagoger i folkeskolen og dermed hæver kvaliteten af undervisningen.

I det fælles udspil Fælles viden - fælles handling fra august i år peger KL, Danmarks Lærerforening, Børne- og kulturchefforeningen, Skolelederne og Skole og Samfund på, at der bør oprettes et formidlingskonsortium for folkeskolen.

KL foreslår derfor,

- *at der dannes et formidlingskonsortium, som kan hjælpe med at bringe viden fra forskning ind i skolens praksis.*

Potentialet til at øge elevernes udbytte af undervisningen ligger i at forbedre undervisningens kvalitet. Her skal viden fra forskning om undervisning og læring bringes aktivt og systematisk i spil i kommuner og på skoler.

Som noget helt nyt skal formidlere bygge bro mellem forskere og praktikere. Det er nødvendigt at udbygge samarbejdet om teori og praksis mellem forskere og praktikere. Formidlere skal sammen med ledere, lærere og pædagoger afprøve resultater fra forskning og anvende dem i skolens undervisning.

Formidlingskonsortiet skal have medarbejdere med dyb indsigt i både forskning og undervisning i folkeskolen. De skal uden besvær kunne færdes i og forstå folkeskolens kultur, organisation og læringsmiljø samtidig med, at de uden problemer kan overskue og sætte sig ind i viden fra national og international forskning og formidle dette videre i samarbejde med skolens professionelle ind i den daglige undervisning.

Formidlingskonsortiet skal samarbejde med forskningsmiljøerne på universiteterne, SFI, AKF, fonde osv. Konsortiet kan ses som det ene hjørne i en trekant, hvor det andet hjørne består af forsknings- og udviklingsmiljøerne og det tredje af praksisfeltet kommune og skoler.

Samarbejdet med kommuner og skoler kan ske i projekter eller i andre konkrete forløb efter ønske fra kommuner og skoler, hvor ny viden om pædagogik, psykologi og undervisning kan øge elevernes udbytte af deres skolegang. På samme måde skal ny forskningsviden formidles til pædagoger, sundhedsplejersker og andre

kommunalt ansatte, når de samarbejder med familier om børn og unges udvikling og læring.

Konsortiet kan fx dannes i et samarbejde mellem professionshøjskolerne. Professionshøjskolerne kan danne en fælles hjemmeside sammen med Clearinghouse, DPU, hvor formidlingskonsortiet præsenterer relevant forskning, aktiviteter, projekter og medarbejdere. På den måde sikres en national portal, mens opgaveløsningen finder sted regionalt og lokalt af den relevante og geografisk velegnede professionshøjskole.

Etableringen af formidlingskonsortiet kan ske med midler fra globaliseringspuljen. Konsortiet bør drives på grundlag af en statslig grundbevilling kombineret med finansiering fra professionshøjskolerne og de kommuner, der køber ydelserne.

Engelsk i 1. klasse i folkeskolen

Danmark er i høj grad præget af internationalt samarbejde, og har som en lille, åben eksportøkonomi udvist stor konkurrencekraft i den globale arbejdsdeling. Det gælder fra i år også uddannelsessystemet, som får mulighed for at udbyde danske uddannelser i udlandet – nogle taler ligefrem om et nyt dansk eksporteventyr.

En fortsat høj konkurrencekraft og interkulturel forståelse stiller krav om gode sprogkompetencer. At beherske navnlig engelsk er helt afgørende. Alle unge skal kunne kommunikere ubesværet på engelsk. De unge skal kunne studere i andre lande, og danske studerende skal kunne deltage i engelsksprogede studier herhjemme. Alt dette kræver en solid engelskundervisning i folkeskolen. Fra start til slut. Engelskundervisningen bør starte allerede i 1. Klasse, som det fx sker i Norge. Børn har let ved at lære sprog. Engelsk er desuden i dag allerede en integreret del af barndommen, idet børn er flittige brugere af internet, tv, gameboys, playstation osv. I folkeskolens ældste klasser skal skoler have lov til at undervise i fagene på engelsk i op til halvdelen af timerne.

KL foreslår derfor,

- *at der gives dispensation til at undervise i engelsk i 1. klasse, og, at der kan undervises på engelsk i op til halvdelen af tiden i klasser i overbygningen. Og at der afsættes midler til at efteruddanne lærere, så de kan undervise i engelsk fra 1. klasse og til at udarbejde undervisningsmateriale til engelskundervisning i de mindste klasser.*

Fremme af it-baseret undervisningskultur i folkeskolen

Naturlig og ubesværet anvendelse af it som et pædagogisk og fagdidaktisk redskab er fortsat en stor udfordring for mange undervisere i folkeskolen. Det er endnu en gang dokumenteret i en ny undersøgelse ”It i skolen” fra Danmarks Evalueringsinstitut (2009). Undersøgelsen peger på flere problemer i forhold til at udvikle af en it-baseret pædagogik og fagdidaktik i folkeskolen.

Der er brug for at fremme en it-baseret undervisningskultur i folkeskolen. Det skal være fuldstændig selvfølgelig for alle lærere at anvende it i alle fag. Et dygtigt anvendt it-baseret undervisningsmiljø kan udfolde et stort læringspotentiale hos alle elever – ikke mindst hos drenge, der har vanskeligt ved at finde sig tilrette i et mere bogligt undervisningsmiljø.

KL foreslår derfor,

- *at der afsættes midler til en massiv indsats for at fremme en it-baseret undervisningskultur i folkeskolen.*

Indsatsen skal være af samme massive karakter - holdningsbearbejdende, forskningsmæssigt og formidlingsmæssigt – som den succesfulde indsats for at fremme evalueringskultur i folkeskolen. Der skal rettes et fornyet fokus på, hvordan lærere erhverver it-kompetencer og anvender dem i folkeskolen. Det handler dels om, hvordan lærernes it-læringsproces struktureres og gennemføres, så læringen får gennemslag i deres undervisningspraksis, dels om udbuddenes indhold, karakter og lokale nytteværdi.

En it-baseret undervisningskultur skal understøttes af gode og anvendelige undervisningsmaterialer. Udvikling og formidling af it-baserede undervisningsmaterialer skal derfor intensiveres, fx gennem et øget samarbejde med de andre nordiske lande, som deler det danske syn på didaktik og pædagogik. Netop på grund af det lille danske marked er produkterne dyre, og der findes en række ophavsretsmæssige problemstillinger, der gør det vanskeligt for lærerne at få mulighed for at gennemse og afprøve produkterne.

Indsatsen for fremme af en it-baseret undervisningskultur kræver bl.a.:

- En konkret strategi for fremme af it-baseret undervisningskultur
- Målrettet kompetenceudvikling af lærere i at anvende it som et pædagogisk og fagdidaktisk redskab i undervisningen, ikke mindst i forhold til anvendelsen af interaktive tavler
- Udvikling og formidling af it-baserede undervisningsmateriale/træningsprogrammer.